

POSTANOWIENIE

Dnia 26 listopada 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Kuźniar (przewodniczący)

SSN Beata Gudowska

SSN Jolanta Strusińska-Żukowska (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa P. K.

przeciwko T. spółce akcyjnej w W.

o wyrównanie wynagrodzeń, wyrównanie odprawy pieniężnej i wyrównanie

odszkodowania za skrócony okres wypowiedzenia i odsetki ustawowe,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Spółecznych i Spraw Publicznych w dniu 26 listopada 2014 r.,

zażalenia powoda na postanowienie Sądu Okręgowego w W.

z dnia 8 kwietnia 2014 .,

oddala zażalenie.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w W. postanowieniem z dnia 8 kwietnia 2014 r. odrzucił skargę powoda P. K. o wznowienie postępowania w sprawie [...], przeciwko T. S.A., zakończonej prawomocnym wyrokiem tego Sądu z dnia 20 listopada 2013 r.

Sąd odwoławczy stwierdził, że choć powód powołał się na pozbawienie go możliwości działania i wykrycie takich środków dowodowych, które mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy, a z których nie mógł skorzystać w poprzednim postępowaniu, to w rzeczywistości takie podstawy do wznowienia postępowania nie występują. Pozbawieniem możliwości działania miałyby bowiem być, według skarżącego, to, że Sąd nie wyjaśnił wszystkich okoliczności faktycznych,

bezzasadnie pominął złożone w sprawie dowody oraz nie rozpatrzył należycie roszczenia powoda. Takie okoliczności nie stanowią podstawy wznowienia postępowania w rozumieniu art. 401 pkt 2 k.p.c. Podstawa wznowienia postępowania związana z pozbawieniem strony możliwości działania powinna być bowiem rozumiana podobnie jak przyczyna nieważności, określona w art. 379 pkt 5 k.p.c., tj. pozbawienie strony możliwości obrony swych praw, a wobec tego nie mogą jej stanowić typowe zarzuty apelacyjne sformułowane przez powoda. W odniesieniu natomiast do tej podstawy wznowienia, którą w myśl art. 403 § 2 k.p.c. stanowi wykrycie takich okoliczności faktycznych lub środków dowodowych, które mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy, a z których strona nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu, Sąd Okręgowy wskazał, że chodzi o takie okoliczności i dowody, które w poprzednim postępowaniu były w ogóle nieujawnione i nieznanne stronom. Tymczasem dokumenty, na które powołuje się skarżący, zostały załączone do akt sprawy przy piśmie strony pozwanej z dnia 7 sierpnia 2013 r., podczas gdy zamknięcie rozprawy nastąpiło w dniu 8 listopada 2013 r., kiedy powód dowiedział się już o ich przedłożeniu do akt. Skoro zaś dowód ten znajdował się w aktach sprawy w dniu zamknięcia rozprawy, to oznacza, że wchodził w skład stanu rzeczy uwzględnionego przy wydaniu wyroku przez Sąd Okręgowy. Nie ma zatem podstaw do uznania, że mógłby zmienić wynik sprawy.

Z tych względów Sąd Okręgowy uznał, że skarga powoda nie jest oparta na ustawowej podstawie wznowienia, wobec czego z mocy art. 410 § 1 k.p.c. podlega odrzuceniu.

Sąd odwoławczy wskazał również na uchybienie przez skarżącego terminowi do wniesienia skargi o wznowienie postępowania, który wynosi trzy miesiące i rozpoczyna bieg od dnia, w którym strona dowiedziała się o podstawie wznowienia, a gdy podstawą wznowienia jest pozbawienie możliwości działania – od dnia, w którym o wyroku dowiedziała się strona, jej organ lub przedstawiciel ustawowy. Powód o dowodzie, na który się powołuje, dowiedział się w dniu 8 listopada 2013 r. W tym samym dniu został także poinformowany o dacie wydania wyroku, co nastąpiło 20 listopada 2013 r. W dniu 26 listopada 2013 r. powód złożył wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku, co oznacza, że najpóźniej w tej dacie

dowiedział się o tym orzeczeniu. Skargę o wznowienie postępowania powód złożył zaś 20 marca 2014 r., a zatem po terminie, który upłynął pod koniec lutego 2014 r.

Powód złożył zażalenie na postanowienie Sądu Okręgowego, zarzucając „błędne ustalenie przez Sąd Okręgowy stanu faktycznego polegające na tym, że skarga o wznowienie postępowania nie została wniesiona przez powoda w terminie i nie opiera się na ustawowej podstawie (art. 410 i 411 k.p.c.)”, a także „nieuwzględnienie przez Sąd Okręgowy wszystkich istotnych okoliczności w sprawie mających wpływ na rozstrzygnięcie” i wnosząc o „zmianę przedmiotowego postanowienia przez Sąd Najwyższy i przyjęcie skargi o wznowienie postępowania przez Sąd Okręgowy”, ewentualnie o uchylenie tego postanowienia i przekazanie sprawy do rozpoznania przez Sąd pierwszej instancji.

W uzasadnieniu zażalenia powód podniósł, że wyrok Sądu Okręgowego z 20 listopada 2013 r. otrzymał wraz z uzasadnieniem w dniu 22 stycznia 2014 r., wobec czego dopiero od tego dnia mógł zacząć bieg trzymiesięczny termin z art. 407 k.p.c., tym bardziej, że dopiero z motywów wyroku dowiedział się o pozbawieniu go możliwości działania przez zignorowanie wszystkich wniosków dowodowych. Zdaniem żalącego się, takie zignorowanie jego wszystkich wniosków dowodowych dotyczących kluczowych okoliczności faktycznych musi być potraktowane jako pozbawienie go możliwości działania. Nadto, w ocenie powoda, należy poddać w wątpliwość ocenę Sądu, że miał on możliwość jeszcze w toku postępowania powołać się na kluczowy dowód nieujawniony przez stronę pozwaną, tj. kartę pracy. Strona pozwana dostarczyła go bowiem do akt sprawy w sierpniu 2013 r., o czym powód nie został poinformowany. O fakcie tym dowiedział się przypadkiem na ostatniej rozprawie w dniu 8 listopada 2013 r., tuż przed zamknięciem postępowania, bez możliwości zapoznania się z treścią tego dokumentu. Wobec tego złożył w dniu 14 listopada 2013 r. wniosek o otwarciu rozprawy na nowo, na który nie otrzymał żadnej odpowiedzi, a tym samym w dniu 26 listopada 2013 r., kiedy składał wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku, nie mógł być pewny nawet tego, czy wyrok został wydany. Wbrew stanowisku Sądu Okręgowego, termin do wniesienia skargi nie mógł zatem biec od 26 listopada 2013 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Trafne jest stanowisko Sądu Okręgowego, że skarga powoda o wznowienie postępowania została wniesiona po upływie przepisane go terminu. Zgodnie z art. 407 § 1 k.p.c., skargę o wznowienie wnosi się bowiem w terminie trzymiesięcznym; termin ten liczy się od dnia, w którym strona dowiedziała się o podstawie wznowienia, a gdy podstawą jest pozbawienie możliwości działania lub brak należytej reprezentacji - od dnia, w którym o wyroku dowiedziała się strona, jej organ lub jej przedstawiciel ustawowy. Powód powoływał się na dwie podstawy wznowienia, tj. późniejsze wykrycie takich środków dowodowych, które mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy, a z których nie mógł skorzystać w poprzednim postępowaniu (art. 403 § 2 k.p.c.) i pozbawienie go możliwości działania (art. 401 pkt 2 k.p.c.). Nie budzi wątpliwości, że o tym, iż dokument, który miał stanowić wykryty środek dowodowy, znajduje się w aktach sprawy, powód powziął wiadomość w dniu 8 listopada 2013 r. i od tego dnia zaczął bieg trzymiesięczny termin do złożenia skargi o wznowienie postępowania na podstawie art. 403 § 2 k.p.c. Termin ten upłynął więc 8 lutego 2014 r., podczas gdy skarga została wniesiona 20 marca 2014 r. Natomiast w odniesieniu do tej podstawy skargi o wznowienie postępowania, jaką miało być pozbawienie powoda możliwości działania, termin określony w art. 407 § 1 k.p.c. rozpoczął bieg od dnia, w którym dowiedział się on o wyroku. Nie ma żadnych podstaw do stwierdzenia, że żalący się dowiedział się o wyroku dopiero w dacie doręczenia mu tego orzeczenia wraz z uzasadnieniem. Skoro bowiem powód był obecny na terminie rozprawy poprzedzającej wydanie wyroku (8 listopada 2013 r.) oraz był powiadomiony o terminie jego ogłoszenia (20 listopada 2013 r.), a następnie złożył wniosek o doręczenie odpisu wyroku z uzasadnieniem, to brak jest podstaw do przyjęcia, iż skarżący nie wiedział o wydaniu wyroku w dniu 20 listopada 2013 r. Termin do złożenia skargi o wznowienie postępowania z powodu pozbawienia możliwości działania upłynął zatem 20 lutego 2014 r., w związku z czym i w tym wypadku skarga wniesiona została po upływie terminu.

Prawidłowo również Sąd Okręgowy ocenił, że wskazywane przez żalącego się okoliczności nie stanowią ustawowych podstaw do wznowienia postępowania.

Instytucja wznowienia postępowania pozwala na podważenie prawomocnego orzeczenia, stąd też przyczyny usprawiedliwiające jej zastosowanie

muszą mieć charakter wyjątkowy oraz odpowiednio dużą wagę. Określenie dotyczące „pozbawienia strony możliwości działania” odnosi się do sytuacji w której z przyczyny leżącej poza osobą samej zainteresowanej strony, nie mogła ona wziąć udziału w sprawie (postanowienie Sądu Najwyższego z 28 marca 2007 r., II CZ 16/07, LEX nr 315349). Chociaż pozbawienie strony możliwości działania wskutek naruszenia przepisów prawa jest - w rozumieniu art. 401 pkt 2 k.p.c. - pojęciem szerokim, to niewątpliwie nie obejmuje ono nieudolnego lub wadliwego - bez względu na przyczynę - prowadzenia sprawy przez samą stronę. Jego zakresem są objęte tylko okoliczności, które powodują pozbawienie strony możliwości działania w procesie, niespowodowane przez samą stronę i niezależne od jej zachowania się, chociażby postępowanie strony stanowiło naruszenie przepisów prawa. Wznowienie postępowania z powodu nieważności polegającej na pozbawieniu możliwości działania ma miejsce tylko wtedy, gdy doszło do całkowitego pozbawienia strony możliwości obrony jej praw, a więc gdy znalazła się w takiej sytuacji, która uniemożliwiła, a nie tylko utrudniła lub ograniczyła, popieranie przed sądem dochodzonych żądań lub obronę przed zarzutami strony przeciwnej. Wyłączając z zakresu tego pojęcia utrudnienia dowodowe w postaci oddalenia wniosku dowodowego strony, podstawę wznowienia należy sprowadzić do takich stanów faktycznych, gdy pozbawienie możliwości działania nastąpiło wskutek naruszenia przepisów prawa.

Nie można zatem żądać wznowienia postępowania na tej podstawie, że sąd pominął środek dowodowy, czy środki dowodowe wskazane przez stronę. Skarga o wznowienie postępowania nie służy bowiem korygowaniu wszelkich nieprawidłowych orzeczeń, lecz tylko wzruszeniu orzeczeń wydanych w warunkach określonych w art. 401 i 403 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 20 maja 1999 r., II UKN 105/99, OSNAPiUS 2000 nr 19, poz. 735, czy postanowienie Sądu Najwyższego z 22 stycznia 2009 r., II PZ 38/08, LEX nr 784196).

Możliwość wznowienia postępowania na podstawie art. 403 § 2 k.p.c. jest zaś uzależniona od zaistnienia łącznie trzech przesłanek. Po pierwsze, chodzi o wykrycie po uprawomocnieniu się wyroku tylko takich nowych okoliczności faktycznych lub środków dowodowych, które istniały w czasie postępowania, ale nie zostały w nim powołane. Dwie pozostałe przesłanki zastosowania art. 403 § 2

k.p.c., jako podstawy wznowienia w związku z wykryciem nowych okoliczności faktycznych lub środków dowodowych, zostają spełnione, jeżeli okoliczności te lub środki dowodowe mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy, a ponadto strona nie mogła skorzystać z nich w poprzednim postępowaniu. Wykrycie okoliczności faktycznych lub dowodów w rozumieniu art. 403 § 2 k.p.c. dotyczy zatem faktów i środków dowodowych, które - poza przesłanką ich nieujawnienia w postępowaniu prawomocnie zakończonym - były dla strony skarżącej wówczas „nieujawnialne”. Przepis ten obejmuje zatem fakty stronie nieznanne i dla niej niedostępne, natomiast fakty „ujawnialne”, czyli te, które strona powinna znać, bo miała możliwość dostępu do nich, nie są objęte hipotezą tego przepisu (tak m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 października 2013 r., II UZ 54/13, niepubl., postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 sierpnia 2013 r., V CZ 33/13, niepubl., postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 marca 2007 r., II UZ 3/07, OSNP 2008 nr 11-12, poz. 178 i orzeczenia tam powołane, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2014 r., IV CZ 104/13, niepubl.). Nie budzi wątpliwości, że dokument, który znalazł się w aktach sprawy przed zakończeniem postępowania jest dowodem powołanym w tym postępowaniu, wobec czego nie można uznać, że został wykryty po uprawomocnieniu się wyroku, a skoro powód powziął o tym wiadomość przed wydaniem wyroku, to niemożliwe jest stwierdzenie, że ten środek dowodowy był dla niego „nieujawnialny” w powyższym rozumieniu.

Z tych przyczyn pogląd Sądu Okręgowego o nieoparciu skargi powoda na ustawowych podstawach wznowienia oraz wniesieniu jej po upływie przepisanego terminu zasługuje na akceptację, a że zgodnie z art. 410 § 1 k.p.c., obie te przesłanki powodują konieczność odrzucenia skargi o wznowienie postępowania, zażalenie na postanowienie Sądu Okręgowego nie może być uwzględnione.

Biorąc to pod uwagę, Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji na podstawie art. 394¹ § 3 k.p.c. w związku z art. 398¹⁴ k.p.c.